

Sveriges nationella handlingsplan

*Regeringens handlingsplan för att genomföra
säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet*

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Produktion: Press-, informations- och kulturenheten
Tryck: Grafisk Service
Artikelnr: UD 06.064

Regeringens handlingsplan för att genomföra säkerhetsrådets resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet

Kvinnors deltagande och åtnjutande av de mänskliga rättigheterna en förutsättning för hållbar fred, utveckling och demokrati.

Resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet antogs enhälligt av Förenta nationernas (FN:s) säkerhetsråd i oktober 2000. Rådet fastslog därmed att ett stärkande av kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och konflikthantering är centralt för främjandet av internationell fred, säkerhet, utveckling och de mänskliga rättigheterna

Resolutionen uppdrar åt FN-systemet och medlemsländerna att vidta konkreta åtgärder för att:

- öka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och fredsfrämjande insatser och stödja kvinnors fredsinitiativ i konfliktområden,
- säkerställa kvinnors deltagande i institutioner och i beslutsfattande i post-konfliktsituationer och övergångsprocesser från konflikt till fred.
- stärka skyddet för kvinnors och flickors mänskliga rättigheter och särskilda behov i samband med krig och konflikt,
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i freds- och säkerhetsfrämjande och humanitära insatser.

Resolutionen tar avstamp i det faktum att kvinnor både kan påverka och påverkas av väpnade konflikter, att kvinnor är aktörer men också kan vara särskilt utsatta.

Idag är kvinnor ofta uteslutna från fredsförhandlingar. Deras erfarenheter och kunskaper tas inte tillvara i konfliktförebyggande insatser eller vid återuppbyggande av konfliktdrabbade samhällen. Kvinnor är ofta underrepresenterade i de institutioner som inrättas

genom fredsavtal och deltar inte fullt i beslutsfattande på lika villkor som män. Samtidigt som kvinnor och flickor kan vara involverade i stridigheter som aktörer, är de också ofta särskilt utsatta under och efter väpnade konflikter. Könsrelaterat våld, såsom mäns våld mot kvinnor, används inte sällan som en strategi av stridande parter och i övergången mellan konflikter och mer hållbar utveckling. Strafffriheten för sådana övergrepp är utbredd.

Sverige är och ska fortsätta att vara ett föregångsland i arbetet för att denna utveckling vänds. Kvinnor är aktörer som ska delta i alla skeden av fredsarbetet, inklusive för att förebygga väpnade konflikter. De måste finnas med för att definiera problem och skyddsbehov, göra analyser, presentera förslag och lösningar, förhandla och genomföra beslut. För att nå resolutionens mål krävs i första hand ett ökat direkt deltagande av kvinnor men också ett förstärkt genus- och jämställdhetsperspektiv hos samtliga aktörer involverade i arbetet för fred och säkerhet.

Regeringens 1325-arbete vilar på en helhetssyn på säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter (MR), ett perspektiv som utgör kärnan också i FN:s pågående reformarbete. Sambandet mellan utveckling, säkerhet och MR är centralt i Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik, liksom i politiken för global utveckling (PGU). PGU:n skall genomsyras av ett rättighetsperspektiv, samtidigt som jämställdhet respektive säkerhet och utgör två av dess särskilda huvuddrag.

Genomförandet av säkerhetsrådsresolution 1325 är både ett mål i sig och ett sätt att nå målsättningarna för säkerhets-, utvecklings-, försvars- och jämställdhetspolitiken. Kvinnors fulla och lika deltagande i konfliktförebyggande, krishantering, konfliktlösning, fredsbyggande och hantering av humanitära katastrofer bidrar till demokrati, ökad respekt för de mänskliga rättigheterna och utveckling. Det bidrar till fattigdomsbekämpning, bl.a. genom att inom ramen för utvecklingssamarbetet ta till vara samhällens alla erfarenheter, kunskaper och resurser. Implementering av säkerhetsrådsresolution 1325 bidrar också till en ökad acceptans av och stödet för våra internationella insatser. Åtgärder för att motverka straffrihet förstärks om de inkluderar en könsmaktsanalys och särskilt tar kvinnors och flickors sociala, ekonomiska, juridiska och politiska ställning och utsatthet i beaktande. Intensifierade ansträngningar för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i förberedelser, genomförande och utvärdering av fredsfrämjande insatser bidrar till att dessa insatser

mer effektivt kan lösa sina uppgifter. Också i humanitära insatser under och efter konflikt behövs ett påtagligt genus- och jämställdhetsperspektiv där kvinnors och flickors situation och villkor tydlig uppmärksammas.

Resolution 1325 fokuserar på situationer före, under och efter en konflikt. Den kompletterar det bredare arbetet som görs på det internationella planet för jämställdhet, utveckling och kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Detta arbete sker t.ex. i FN:s generalförsamling och i FN:s Kvinnokommission (*Commission on the Status of Women, CSW*), som bl.a. följer upp den deklaration och handlingsplan som antogs av den fjärde världskonferensen om kvinnor i Peking 1995. Relevant arbete bedrivs t.ex. också i FN:s kommission för befolkningsfrågor (*Commission on Population and Development, CPD*), som följer upp deklarationen och handlingsprogrammet som antogs av den internationella konferensen om befolkningsfrågor och utveckling i Kairo 1994. Det övergripande arbetet för att stärka kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna sker inom ramen för grundläggande konventioner, inklusive i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Jämställdhetsfrågorna utgör också en viktig del av uppföljningen och genomförandet av slutdokumentet från FN-toppmötet i september 2005.

På samma sätt utgör Sveriges 1325-arbete ett komplement till och en del av regeringens satsning för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla politikområden och all verksamhet som bedrivs av Regeringskansliet. Regeringen har parallellt antagit en särskild handlingsplan för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna (år 2005) och en ny policy för det internationella arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (år 2005). Regeringen avser att anta en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, särskilt kvinnor och barn (2006). Dessa åtaganden kan stärka genomförandet av resolution 1325.

En svensk handlingsplan som vilar på erfarenheter och ett brett engagemang

Sverige har sedan tillkomsten av resolution 1325 varit en aktiv tillskyndare för att omsätta gjorda åtaganden till konkreta insatser som förändrar och förbättrar situationen för kvinnor och flickor i konflikt. Genom att etablera en särskild arbetsgrupp under ledning av Utrikesdepartementet och med deltagande från Statsrådsbered-

ningen samt Försvars-, Justitie- och Näringsdepartementen skapades i december 2004 en mekanism för mer systematiskt, effektivt och samordnat genomförande av 1325 i Sveriges nationella och internationella arbete.

Gruppen har haft två huvuduppgifter: att initiera ett antal projekt, seminarier och andra aktiviteter i syfte att omgående intensifiera genomförandet av resolution 1325, samt att parallellt utveckla och förankra en nationell handlingsplan. Dessa två processer har varit ömsesidigt förstärkande och erfarenheter från de konkreta insatserna har varit vägledande för utvecklingen av planen.

Resolutionens omfattning återspeglas i bredden av de svenska insatserna, som vidtagits. Under de senaste åren har t.ex.:

- Försvarsmakten påbörjat en mer medveten satsning för att öka antalet kvinnliga värnpliktiga och officerare som kan delta i internationella insatser. Inom projekt som *GenderForce* utvecklas konkreta metoder för att integrera ett könsperspektiv i den internationella verksamheten. Kravet om tidigare genomförd utlandsmission för kvinnliga militärobservatörer har tagits bort i syfte att öka andelen kvinnor i dessa befattningar.
- Försvarshögskolan bedrivit forskning inom området genus och fredsfrämjande, bl.a. till stöd för andra myndigheter.
- Statens räddningsverk utarbetat praktiska riktlinjer för genomförande av resolutionen i myndighetens verksamhet, framför allt de humanitära katastrof- och biståndsinsatser som verket deltar i. Även Räddningsverket deltar i det ovan nämnda *GenderForce* projektet.
- Rikspolisstyrelsen genomfört särskilda satsningar för att andelen kvinnor i de svenska kontingenterna i fredsfrämjande insatser ska öka, samtidigt som utbildningen för personalen kontinuerligt har utvärderats.
- Sida utvecklat metoder och policies för arbete med t.ex. utveckling och säkerhet, som även inkluderar jämställdhetsfrågor.

- Folke Bernadotteakademien systematiskt integrerat 1325 i planering och genomförande av kursverksamhet och i särskilda projekt.
- Ett etiskt nätverk bestående av svenska organisationer och myndigheter utvecklat en rekommenderad uppförandekod för personal i internationella insatser, som ligger till grund för respektive deltagande aktörs egna utveckling av etiska riktlinjer och uppförandekoder.
- Regeringen lämnat finansiella bidrag till en rad svenska och internationella enskilda organisationer för metodutveckling, utbildning, opinionsbildning och studier om kvinnors och flickors deltagande, säkerhet och skydd.
- Sverige givit politiskt och finansiellt stöd till genomförandet av resolution 1325 inom FN:s fredsfrämjande insatser, inklusive genom lanseringen av förslaget om civilobservatörer och stöd till jämställdhetsrådgivar-funktioner. Tillsättandet av en tjänst som jämställdhetsrådgivare i EU:s insats i DR Kongo är ett konkret exempel.
- Sverige varit pådrivande för tillkomsten av en uppförandekod och ett handlingsprogram för genomförande av resolution 1325 i den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP), inklusive i de konkreta insatserna genom att t.ex. tillsätta jämställdhetsrådgivare.
- Sverige initierat en process för att stärka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och krishanteringsinsatser inom ramen för Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE).
- Sverige bidragit till genomförandet av Nato/EAPR:s policy för anti-trafficking, genom att anordna ett seminarium med fokus på utbildning.

- Stärkandet av kvinnors deltagande, säkerhet och skydd har ägnats särskilt uppmärksamhet i utarbetandet av svensk konflikthanteringspolitik för Afrika, både i enskilda länder, såsom Sudan, och i övergripande strategier.
- Regeringen tillsammans med FN:s kvinnofond UNIFEM och *International Legal Assistance Consortium* (ILAC) anordnat två internationella möten om gender justice, för att bl.a. utveckla praktiska metoder grundade på tidigare erfarenheter. Sverige är tillsammans med Sydafrika medordförande i det globala initiativet *Partners for Gender Justice*.
- En särskild arbetsgrupp tillsatts under Regeringskansliets folkrättsdelegation för att kartlägga behovet av att vidareutveckla den internationella diskussionen om genusaspekter på den internationella humanitära rätten.

Genom att initiera, utveckla, vidta och utvärdera dessa och andra åtgärder har Sverige på ett medvetet och aktivt sätt bidragit till att genomföra resolution 1325. Arbetet har varit mödosamt, bl.a. eftersom förståelsen för dessa frågor varierar i olika länder och kunskapsnivån ofta är låg. Merparten av åtgärderna som vidtagits är startpunkter på processer som kräver fortsatt engagemang. De kommer därför att utgöra prioriterade områden för regeringens framtida arbete. I många fall behövs också nya och förstärkta insatser. De insatser som slås fast i handlingsplanen handlar därför både om att fortsätta redan påbörjade insatser för att få ökat genomslag och effekt, och om att ta nya initiativ.

De senaste årens accelererade arbete för att genomföra 1325 har också resulterat i lärdomar som ligger till grund för framtida verksamhet och som har påverkat utformningen av den nationella handlingsplanen. På grundval av dessa erfarenheter kan ett antal utmaningar identifieras:

- Det övergripande – och växande – stödet för resolution 1325 måste också resultera i enighet om att i enskilda lägen prioritera frågor som rör dess genomförande.

- En växande medvetenhet om resolutionen måste också följas av fördjupade kunskaper på alla nivåer om dess tillämpning.
- Övergripande strategier och handlingsprogram måste kompletteras med konkreta insatser i specifika situationer, såsom en fredsfrämjande insats eller en fredsförhandling. Grundläggande målsättningar måste formuleras och konkretiseras för att möta utmaningarna i aktuella länder och regioner.
- Vikten och värdet av insatser för att stärka kvinnors deltagande och säkerhet måste tydliggöras och ses som en integrerad och nödvändig del för att freds- och utvecklingsfrämjande insatser ska nå uppsatta mål.
- Det ömsesidiga beroendet mellan den nationella och internationella nivån måste tydliggöras, liksom länders särskilda ansvar i egenskap av medlemmar i internationella organisationer, givare och trupp- och polisbidragarländer. För att kunna nå resolutionens mål krävs åtgärder som rör myndigheters verksamhet och som i flera fall kräver ett långsiktigt förändringsarbete.
- Samarbetet och samverkan mellan olika aktörer och på olika nivåer behöver stärkas ytterligare.

Handlingsplanens utformning och innehåll har därför vägletts av en dialog med olika intressenter: myndigheter, enskilda organisationer, forskningsinstitutioner, internationella organisationer och andra länder. Synpunkter och idéer har formulerats i en jämförande studie, vid ett idéseminarium om internationella erfarenheter och vid ett konsultativt seminarium med deltagande av företrädare för det civila samhället och myndigheter. Denna gemensamma ansats ska också präglade handlingsplanens genomförande.

Målsättningar och inriktning för intensifierat svenskt agerande

Det övergripande målet för handlingsplanen, och de åtgärder som den slår fast, är att synliggöra och förstärka kvinnors deltagande, makt, inflytande, betydelse, säkerhet och åtnjutande av sina mänskliga rättigheter före, under och efter konflikter. Resolution 1325 måste vara en integrerad och naturlig del av både det reguljära och

det strategiska arbetet för fred och säkerhet i bred bemärkelse. Ett ökat deltagande av kvinnor, och ett jämställdhetsperspektiv, ska säkerställas i de områden som omfattas av resolutionen. Sverige och det internationella samfundet ska stödja och stärka olika nationella och lokala organisationer, aktörer, åtgärder och initiativ som verkar för att genomföra resolution 1325. På sikt syftar planen till att säkerställa kvinnors deltagande och åtnjutande av sina mänskliga rättigheter, samt till att införliva ett konsekvent jämställdhetsperspektiv i konfliktförebyggande, konflikthanterings-, humanitära, samt andra freds- och säkerhetsfrämjande insatser.

Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland, både när det gäller nationellt genomförande och för att driva på utvecklingen internationellt. För att uppnå detta krävs dels att pågående verksamhet utvecklas och förstärks, dels att ett antal nya initiativ tas. Det handlar både om konkreta insatser och om policyutveckling. Särskilda ansträngningar kommer att göras i konfliktområden där Sverige bidrar till och är engagerat i freds- och säkerhetsfrämjande insatser i bred bemärkelse, inklusive genom utvecklingssamarbetet.

Regeringen kommer genom handlingsplanen att prioritera åtgärder som syftar till att:

- Kvinnor i konfliktområden ska delta fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer i mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas. Nationella och lokala initiativ ska stödjas.
- Skyddet för kvinnor och flickor i samband med konflikter ska stärkas genom insatser som vilar på kvinnors egen analys av skyddsbehov och som ökar säkerheten och skapar möjligheter för deltagande, utan att begränsa kvinnors och flickors rörelsefrihet.
- Fler kvinnor ska delta i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser inom ramen för FN, Europeiska unionen (EU), Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Euroatlantiska partnerskapsrådet och Partnerskap för fred (EAPR/PfP) och andra regionala organisationer som Sverige är medlem i eller samverkar med.

Gemensamt arbete på tre nivåer

Genom antagandet av en nationell handlingsplan går Sveriges arbete för genomförande av resolution 1325 in i en ny fas, som präglas av fortsatta satsningar på de områden som redan påbörjats i kombination med nya initiativ för att möta identifierade brister. En stor utmaning i denna fas är att se till att de policydokument som tagits fram avseende 1325 även genomsyrar insatserna på fält. Det gäller att gå från ord till handling. Krav på återrapportering i hela kedjan är viktig för att få verklig effekt. För att nå resultat och förbättra det dagliga livet för kvinnor och flickor runt om i världen krävs engagemang och agerande från ett stort antal intressenter, både nationellt och internationellt. Den svenska handlingsplanen innehåller därför aktiviteter för genomförandet på tre nivåer:

- nationellt,
- i EU och andra regionala organisationer som OSSE, Europarådet, EAPR/PfP och det nordiska samarbetet, samt
- globalt, framför allt i FN.

Ansvar för att genomföra 1325 är gemensamt. Utöver officiella företrädare är representanter för det civila samhället, inklusive organisationer och nätverk som samlar kvinnor och flickor och/eller arbetar med att främja jämställdhet, viktiga samarbetspartners. Detta gäller även information och analys, utbildning och kapacitetsstärkande. Samarbete med organisationer och nätverk i aktuella eller potentiella konfliktområden är av särskild vikt. Arbetet för att genomföra resolution 1325 måste också i betydligt större utsträckning vara en gemensam angelägenhet för alla aktörer liksom för både kvinnor och män.

Insatser på olika nivåer är ömsesidigt förstärkande och ska ske samordnat och parallellt. Kvinnors deltagande i internationella fredsfrämjande insatser ställer krav på den tillgängliga resursbasen och underlättas av större andel kvinnor också i nationella försvarsmakter, polisväsenden och andra relevanta myndigheter. Ett jämställdhetsperspektiv i alla skeden av internationella insatser innebär behov av förstärkta utbildningssatsningar också på nationell nivå. Insatser på den nationella nivån handlar dels om att vidta åtgärder för att regeringen och svenska myndigheter i samråd med frivilligorganisationer ska uppfylla resolutionens åtaganden, dels om att vara en trovärdig samtalspart och aktör för regionalt och globalt

genomförande. EU och andra regionala organisationer måste leva upp till de krav som ställs på FN:s agerande inom området fred och säkerhet. På sikt bör regionala aktörer kunna utveckla striktare regelverk.

På den nationella nivån involverar arbetet för att fullt ut genomföra resolution 1325 i första hand de enheter och departement inom Regeringskansliet som arbetar med freds- och säkerhetsfrämjande verksamheter, mänskliga rättigheter och/eller med jämställdhetsfrågor (Utrikes-, Försvars-, Justitie- och Näringsdepartementen) samt de myndigheter som utbildar och sänder ut personal till internationella insatser eller bedriver relevant forskningsverksamhet (framför allt Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Sida, Statens räddningsverk och Försvarshögskolan). Svenska utlandsmyndigheter spelar en särskild roll i synnerhet i konflikt- och postkonfliktområden, i utsatta utvecklingsländer och -regioner samt vid de internationella organisationerna. Aktiva enskilda organisationer bidrar till att stärka Sveriges samlade engagemang nationellt och internationellt.

Den nationella nivån

Förbättrade former för nationell samverkan, kunskaps- och metodutveckling och resurser

- Informations-, kunskaps- och erfarenhetsutbytet om mål, syften och genomförandet av resolution 1325 ska intensifieras mellan Regeringskansliet, berörda myndigheter och representanter för det civila samhället. I detta utbyte skall också sammanslutningar som representerar kvinnor och flickor, och forskarvärlden inkluderas. Regeringen ska skapa en 1325-delegation som möts halvårsvis under Utrikesdepartementets ledning för att utbyta information, diskutera särskilda frågor och följa upp handlingsplanen. Delegationens slutsatser och konkreta förslag utgör ett viktigt bidrag till Sveriges nationella och internationella agerande och till den löpande utvecklingen av handlingsplanen.
- Samarbetet med forskningsinstitutioner ska utnyttjas och stärkas, inklusive genom att kartlägga, samla och bidra till spridning av relevant forskning. Särskild tonvikt bör läggas vid empiriska analyser av former för kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och fredsfrämjande, för att därigenom identifiera

effektiva metoder och lärdomar. Folke Bernadotteakademien kommer tillsammans med bl.a. Försvarshögskolan under den aktuella perioden att få uppdraget att utgöra en plattform för samverkan kring dessa frågor.

- Regeringen ska fortsätta att stödja och samarbeta med svenska enskilda organisationer i arbetet för att genomföra 1325, nationellt och i samverkan med internationella samarbetspartners, företrädesvis i konfliktområden. Genom en nära dialog med det civila samhället kan Sverige bidra till att sprida kunskap och information till en bredare allmänhet, liksom till motsvarande grupper i utvecklingsländer och länder där väpnade konflikter pågår eller riskerar att bryta ut.
- Inom ramen för användningen av Utrikesdepartementets befintliga anslag för konflikthantering och fredsfrämjande skall särskild uppmärksamhet ges till möjligheten att genomföra riktade aktiviteter för att öka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande insatser, krishantering och fredsbyggande, och/eller till att stärka skyddet för kvinnor och flickor som är särskilt utsatta i samband med väpnade konflikter.
- Vid bedömning av andra bidragsansökningar för freds- och säkerhetsfrämjande insatser som inkommer till Utrikesdepartementet ska projektets bidrag till genomförandet av 1325 och integreringen av jämställdhets- och rättighetsperspektiven beaktas.
- Regeringen ska genom regleringsbrev, anvisningar, dialog, uppdrag och andra styrdokument ställa tydligare krav på berörda myndigheter att intensifiera arbetet med genomförandet av resolution 1325. År 2007 ska ett 1325-perspektiv reflekteras i relevanta regleringsbrev.
- Praktiska instrument, såsom checklistor, riktlinjer, instruktioner och underlag för dialog ska utvecklas för att på ett handfast och konkret sätt integrera ett 1325-perspektiv i berörda departements och myndigheters reguljära verksamhet i relation till aktuella eller potentiella konfliktländer samt post-konfliktländer.

Ett aktivt svenskt engagemang för konfliktförebyggande insatser, konflikthantering och policyutveckling

- Utrikesdepartementet och Sida ska använda möjligheten att ge strategiskt finansiella bidrag och andra former av kapacitetsstärkande stöd för att t.ex. öka andelen kvinnor som deltar i fredsförhandlingar och i genomförande av fredsavtal.
- I regeringens särskilda satsning på en mer aktiv svensk kapacitet för konflikthantering och -lösning är stärkande av kvinnors deltagande och säkerhet ett prioriterat område. När svenska kvinnor och män är direkt involverade i fredsprocesser och -arbete, t.ex. som medlare eller resurspersoner, ska särskild uppmärksamhet ägnas dessa frågor.
- Svenska utlandsmyndigheter och andra svenska aktörer i konfliktområden ska involveras i högre grad. Nationella och lokala kvinnoorganisationer ska utgöra viktiga samverkanspartners.
- Genomförande av resolutionen bör också uppmärksammas i olika nationella samrådsgrupper, såsom inom EU-kretsen eller i dialog med andra givare. Möjligheten till landbaserade vängrupper kan övervägas.
- När svenska delegationer besöker konfliktområden bör programmet inkludera samtal med kvinnor och företrädare för kvinnoorganisationer. Delegationerna bör bestå av både kvinnor och män. Samtal med relevanta företrädare – män och kvinnor – för regeringar, konfliktparter, internationella, regionala och nationella organisationer ska också omfatta frågor som rör kvinnors deltagande, mänskliga rättigheter och säkerhet, som förebyggande av övergrepp och straffrättsliga åtgärder mot förövare.
- Kvinnors deltagande i arbetet för att förebygga väpnade konflikter, i synnerhet genom fredliga konflikthanteringsmetoder, ska stärkas. Folke Bernadotteakademin ska fortsätta att genom bl.a. utbildning och övning stärka jämställdhets-

perspektivet i tidig förvarning, konfliktförebyggande och insatser för dialog och medling.

- Jämställdhetsperspektivet ska också fortsatt beaktas i Sidas arbete med konfliktförebyggande.
- Genomförandet av resolution 1325 och stärkandet av kvinnors deltagande och skydd ska återspeglas i de internationella kontakterna med nätverk och organisationer inom det konfliktförebyggande fältet.
- I enlighet med politiken för global utveckling, och dess mål att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, ska samstämmigheten mellan politikområden stärkas för att främja jämställdhetsfrågorna i arbetet med konfliktförebyggande och -hantering. För detta krävs fördjupad analys och praktiska metoder.
- Utrikesdepartementet, Sida och andra berörda departement och myndigheter ska fortsätta att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingsfrämjande insatser, inklusive i utvecklingsarbetet i potentiella eller aktuella konfliktområden, för att bidra till att stärka kvinnors och flickors deltagande och åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, makt och inflytande.
- Samarbetsstrategier, fleråriga program, konfliktanalyser och andra ramverk och aktiviteter för att främja fred och säkerhet utgör viktiga instrument för att integrera 1325 i utvecklingsarbetet. I utveckling och genomförande av samarbetsstrategier ska konsultationer med nationella och lokala aktörer inkludera kvinnor och kvinnoorganisationer. Frågor som rör utbildning till kvinnor i konfliktområden för att därigenom stärka deras möjlighet till självbestämmande och till ekonomisk självständighet bör uppmärksammas.
- Arbetet för att stärka kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och för att integrera ett tydligt jämställdhetsperspektiv i insatser för att stärka och säkerställa rättsväsendet i postkonfliktländer ska fortsätta och fördjupas. Det krävs ett ökat deltagande av kvinnor och respekt för kvinnors åtnjutande

av sina mänskliga rättigheter i frågor som rör tillträde till rätt visa, reform av rättsväsendet, valsystem, politiskt deltagande och konstitutioner i postkonfliktsituationer. Detta kan på längre sikt också bidra till att förebygga könsrelaterat våld, såsom mäns våld mot kvinnor och flickor i ett bredare perspektiv.

- Som medordförande i Partners for *Gender Justice Initiative* tar regeringen, genom Utrikesdepartementet ett särskilt ansvar att vidta specifika insatser i ett antal konflikt- och postkonfliktländer samt utveckla praktiska metoder.
- I uppföljningen av det av Utrikesdepartementet koordinerade Stockholmsinitiativet för avväpning, demobilisering och återintegrering (DDR) ska frågor som rör kvinnors och flickors sociala, ekonomiska, juridiska och politiska ställning och särskilda situation beaktas. 1325-perspektivet ska återspeglas i konkreta insatser.
- I utveckling av insatser och strategier för reform av säkerhetssektorn i postkonfliktländer ska kvinnors aktiva deltagande, säkerhet, roller och åtnjutande av sina mänskliga rättigheter beaktas. Områden av intresse innefattar bl.a. utbildning och rekrytering, samt bredare frågor om reform av rättsväsendet.
- Statens räddningsverks arbete med humanitär minhantering, inklusive i potentiella och aktuella konfliktområden, ska beakta flickors och kvinnors särskilda behov.

Fredsfrämjande insatser

- Antalet kvinnor på alla nivåer i Sveriges bidrag till fredsfrämjande insatser ska öka. Andelen kvinnor i internationell tjänst ska åtminstone motsvara andelen kvinnor i den rekryteringsbara gruppen. Berörda myndigheter uppdras att se över befattningsbeskrivningar, arbetsmiljöfrågor och rekryteringsmodeller respektive –svårigheter, samt sammanställa relevant statistik och vidta ytterligare åtgärder.

- Fler kvinnliga kandidater till högre befattningar i internationella insatser bör identifieras och nomineras.
- När mekanismer för rekrytering och utbildning av personal till civila krishanteringsinsatser utvecklas, ska behovet av ökad andel kvinnor i internationella insatser särskilt prioriteras.
- Ansvariga myndigheter ska utvärdera och utveckla utbildningen för svensk personal som ska delta i internationella insatser och fredsuppdrag. Svensk personal som deltar i fredsfrämjande och humanitära insatser ska ha genomgått en utbildning (eller i särskilda fall på annat sätt uppvisa kunskaper) som inkluderar resolution 1325, insatsspecifika förhållanden, tillämplig lagstiftning och etiska frågor. Folke Bernadotteakademien ska under perioden ges i uppdrag att i nära samråd med berörda myndigheter utveckla formerna för samverkan kring material och genomförande av utbildning för fredsfrämjande insatser.
- Konkreta metoder ska utvecklas av Regeringskansliet och myndigheter för att öka kvinnors deltagande och integrera ett jämställdhetsperspektiv i planering, förberedelser, utbildning, genomförande och utvärdering av och inför fredsfrämjande och humanitära insatser. Ett sådant verktyg kan vara utformningen av en modellmission eller stegvis checklista över hur 1325 implementeras i samtliga skeden av en insats. Pågående projekt såsom det myndighets- och organisationsöverskridande *Gender-Force*, utgör centrala bidrag, som också bör användas i internationella sammanhang.
- Sverige ska verka för att efterlevnaden och uppföljningen av uppförandekoder och etiska riktlinjer för personal i fredsbevarande förstärks, såsom FN:s generalsekreterares bulletin för nolltolerans mot sexuella övergrepp, EU:s uppförandekod för krishanteringsinsatser, OSSE:s uppförandekod och beslut om uppförande och ansvar för personal i internationella insatser, samt förbuden mot köp av sexuella tjänster samt köp av sexuell handling av barn.

- Berörda myndigheter ska vid behov utarbeta egna, kompletterande uppförandekoder och regelbundet kartlägga regelverk och metoder för tillämpning och uppföljning. Erfarenhetsutbyte bör sökas mellan olika myndigheter, liksom mellan myndigheter och det civila samhället. Nätverket för etiska regler och uppförandekoder, som består av ett flertal svenska myndigheter och organisationer, är ett viktigt bidrag.

Den regionala nivån

EU

Som EU-medlem har Sverige ett särskilt och självklart intresse av och ansvar för att resolution 1325 genomförs fullt ut i EU:s yttre förbindelser. Särskilda ansträngningar ska göras inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP), inklusive ESFP samt i utvecklingssamarbetet, de humanitära insatserna och migrationspolitiken när så är relevant. För att nå resultat krävs insatser både på EU-nivån och inom medlemsstaterna.

Genomförandet av EU:s handlingsplan från år 2005 för att integrera 1325 i ESFP.

- Sverige ska i olika institutioner, kommittéer och arbetsgrupper fortsätta att vara pådrivande för att göra 1325 till en naturlig del i planering, utformning, genomförande och utvärdering av EU:s civila och militära krishanteringsinsatser, liksom i andra konfliktförebyggande- och fredsfrämjande aktiviteter. För detta krävs att konkreta och praktiska metoder utvecklas inom både institutioner och medlemsstater. Sverige ska också ta aktiv del i det erfarenhetsutbyte som initierats.
- Utrikes- och försvarsdepartementen ska, i nära samråd med framför allt Försvarsmakten, integrera ett 1325-perspektiv i utvecklingen och användningen av den nordiska snabbinsatsstyrkan under dess beredskapsperiod under första halvåret 2008. Sverige ska också verka för att 1325-perspektivet integreras i alla EU:s snabbinsatsgrupper.

- Antalet kvinnor i ESFP-insatser ska öka, inklusive på högre befattningar. Ett sådant arbete bör grundas på könuppdelad statistik och analys av orsaker till nuvarande fördelning av kvinnor och män i ESFP-insatser. Sverige bör både föregå med gott exempel och verka för att statistik- och analysarbete fördjupas.
  - Sverige ska också agera för att ett 1325-perspektiv och frågor om kvinnors deltagande reflekteras i olika utbildningsinsatser, inklusive i arbetsprogrammet för European Security and Defence College (ESDC) och EU Group on Training och i missionspecifik utbildning inför eller under en insats. Folke Bernadotteakademien och Försvarshögskolan, som är svenska kontaktpunkter för olika utbildningsinitiativ, har fortsatt viktiga roller att spela.
  - Sverige ska verka för att påskynda genomförandet och stärka efterlevnaden av uppförandekoden för personal i ESFP-insatser, bl.a. genom utbildning. Här har också berörda myndigheter ett särskilt ansvar.
  - Aktiviteter ska uppmuntras för att på andra sätt stödja genomförande, efterlevnad och vidareutveckling av 1325 i ESFP-insatser och annan fältnärvaro.
- ### *EU:s yttre förbindelser*
- För att resolution 1325 på ett systematiskt sätt ska integreras i EU:s yttre förbindelser, inklusive GUSP och utvecklingssamarbetet, krävs intensifierade åtgärder. Erfarenheter bör dras från arbetet för att genomföra 1325 i ESFP.
  - Sverige ska fortsätta att verka för att mandatet för EU:s särskilda representanter (EUSR) ska beakta resolution 1325 och frågor om kvinnors deltagande i fredsprocesser och om förstärkt skydd mot t.ex. könsrelaterat våld såsom mäns våld mot kvinnor. Erfarenhetsutbyte mellan särskilda representanter och andra högre befattningshavare bör uppmuntras, dels internt inom EU, dels mellan EU och andra organisationer.
  - Kompetens i genus- och jämställdhetsfrågor och andra rele-

vanta frågor ska finnas både i EUSR-kontor, Kommissionens delegationer och annan fältnärvaro i konfliktområden, liksom i Rådsekretariatet och Kommissionen. Ansvaret för att integrera ett jämställdhetsperspektiv ligger inom befintliga lednings- och chefsstrukturer och ska genomföras av alla, men jämställdhetsrådgivare och –enheter med erforderliga resurser, befogenheter och stöd bör snarast inrättas som komplement.

- Frågor som stärker kvinnors deltagande, inflytande och makt i post-konfliktsituationer ska vara en integrerad del av utvecklingssamarbetet med dessa länder. Ett jämställdhetsperspektiv bör integreras i landstrategier och andra relevanta styr- och planeringsdokument. EU:s nyligen antagna biståndspolicy utgör en utgångspunkt för arbetet.
- Utrikesdepartementet och Sida ska genom deltagande i relevanta arbetsgrupper, institutioner och genomförandekommittéer verka för att övergripande målsättningar omsätts i konkreta åtgärder.
- EU:s politiska dialog med andra länder och organisationer ska inkludera frågor som rör kvinnors aktiva deltagande, säkerhet och behov. När företrädare för EU:s institutioner eller ordförandeskap besöker konfliktområden ska programmet innehålla samtal med nationella och lokala kvinnor och kvinnoorganisationer. Frågor som rör kvinnors deltagande och säkerhet ska diskuteras med både män och kvinnor.
- EU:s strategiska samarbete med FN, OSSE och AU inom området fred och säkerhet bör utvidgas till att omfatta 1325-perspektivet, både i konkreta insatser och i utarbetande av tematiska strategier. I genomförandet av EU:s handlingsplan för ESRP och Afrika ska stärkandet av kvinnors deltagande och säkerhet systematiskt beaktas i utformningen av stöd och samarbete.
- EU bör agera systematiskt i FN och andra multilaterala fora för att intensivt genomföra resolution 1325.

- I förhandlingarna med ansökar- och kandidatländer med erfarenhet av konflikt ska genomförandet av resolution 1325 beaktas.

OSSE, Nato/PfP och andra organisationer och samarbeten

Sverige ska inom ramen för medlemskap i och samarbete med andra regionala och subregionala organisationer aktivt verka för att genomföra resolution 1325.

- Regeringen ska fortsätta att utnyttja den samsyn som råder inom det nordiska samarbetet för att driva på utvecklingen inom internationella organisationer. Erfarenhetsutbyte mellan de nordiska länderna bör intensifieras.
- Regeringen ska följa upp de svenska initiativ som tagits under 2005 för att genomföra resolution 1325 i OSSE:s freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom samtliga tre s.k. dimensioner (den mänskliga, den politisk-militära och den ekonomiska/miljörelaterade). Tydliga krav ska ställas i samband med generalsekreterarens årliga rapportering om genomförandet av OSSE:s handlingsplan för jämställdhet (från 2004), där implementeringen av resolution 1325 särskilt ska tas upp.
- Sverige ska fortsätta att vara drivande för genomförande av ministerbeslutet om kvinnor i konfliktförebyggande, krishantering och postkonfliktrehabilitering (från 2005), med särskild fokus på fyra områden:
  - utvecklandet av former för att identifiera och nominera kvinnliga kandidater, särskilt till högre befattningar och beslutsfattande positioner,
  - utvecklandet och justeringen av projekt, strategier och initiativ så att de uppfyller åtaganden i 1325 och OSSE:s jämställdhetsplan (från år 2004),
  - ökade utbildningsinsatser, och
- deltagarstaternas och OSSE-institutionernas rapportering om genomförandet av ministerbeslutet, i samband med den årliga säkerhetsöversynskonferensen.

- Ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i utveckling och genomförande av relevanta svenska strategier för samarbetet med, stöd till och dialog med regionala och subregionala organisationer. Huvudansvaret vilar på Utrikesdepartementet och Sida, men även andra departement och myndigheter berörs. Afrikanska unionen och de subregionala afrikanska organisationerna är av särskild betydelse. I detta sammanhang bör uppmärksamhet ägnas både vikten av ökat deltagande av kvinnor i lokala och regionala institutioner och processer, och behovet av stärkt skydd av kvinnors och flickors säkerhet och mänskliga rättigheter i konfliktsituationer.
- Utrikes- och försvarsdepartementen ska följa upp de satsningar som gjorts under 2005 för att genomföra Nato/EAPR:s antitrafficking-policy.

Den globala nivån: FN-systemet

Sverige ska som engagerad medlemsstat och aktiv deltagare i den fredsfrämjande verksamheten stödja och påskynda ansträngningarna att fullt ut genomföra resolution 1325. Ett antal åtgärder ska prioriteras, där Utrikesdepartementet har huvudansvar men där arbetet ska ske i nära samråd med övriga departement och med den svenska FN-representationen i New York.

- Sverige ska stödja genomförande och uppföljning FN-systemets gemensamma handlingsplan för resolution 1325, som antogs 2005. Praktiska metoder för genomförande och återrapportering bör utvecklas och samordningen inom FN-systemet samt mellan FN och andra aktörer stärkas. Behovet av särskilt ansvariga personer och funktioner bör utredas. Särskild uppmärksamhet bör också ägnas formerna för hur olika FN-organ samarbetar med, stödjer och konsulterar nationella och lokala kvinnoorganisationer i konflikt- eller postkonfliktländer.
- Sverige ska aktivt stödja den fredsbyggande kommissionen och dess stödkontor i uppgiften att öka kvinnors deltagande och integrera ett jämställdhetsperspektiv i sitt arbete med både konkreta konfliktområden och särskilda sakfrågor.
- Sverige ska fortsätta att ställa krav på tydliga riktlinjer för generalsekreterarens särskilda sändebud och representanter, chefer och befälhavare i fredsfrämjande insatser, medlare och andra liknande funktioner. Dessa nyckelföreträdare för FN ska uppmärksamma kvinnors och flickors situation, säkerhet och åtnjutande av sina mänskliga rättigheter. De ska också aktivt verka för och rapportera om vilka åtgärder de vidtagit för att fullt ut involvera kvinnor i dialogen med FN-systemet i fält, liksom hur de arbetat för att främja kvinnors deltagande i nationella och lokala institutioner, lagstiftande församlingar och beslutsprocesser.
- Sverige ska verka för att genomföra målsättningen om att öka andelen kvinnor på alla nivåer i de fredsfrämjande insatserna och i detta syfte bl.a. uppmana till ökat utbyte av erfarenheter och metoder mellan länder och organisationer.
- Förslaget om civilobservatörer i FN:s fredsfrämjande insatser ska vidareutvecklas och förankras, inklusive genom särskilda pilotinsatser. Genom att introducera civilobservatörer kan en insats tillföras specifika kunskaper om t.ex. mänskliga rättigheter och rättsstatens principer (Rule of Law), humanitära frågor, val och återuppbyggnad på loka nivå där FN-insatsen idag ofta bara representeras av militärobservatörer. Detta förbättrar möjligheterna att öka andelen kvinnor i insatserna, då rekryteringsbasen är bredare, och bidrar också till att stärka den civila komponenten i dagens multifunktionella insatser.
- Sverige ska fortsätta att stödja utvecklingen mot att genomförandet av resolution 1325 blir en tydlig och integrerad del av mandatet för FN:s fredsfrämjande insatser och politiska kontor. Jämställdhetsperspektivet ska återspeglas i informationsinhämtning, planering, genomförande, rapportering och utvärdering av multifunktionella insatser och aktiviteter.
- Sverige ska stödja arbetet för att utveckla, genomföra och följa upp FN:s strategi för förebyggande och eliminering av sexuella övergrepp begångna av personal i fredsfrämjande insatser, inklusive dess förbud mot köp av sexuella tjänster samt köp

av sexuell handling av barn. Det krävs förbättring av utbildning, tydliggörande av ansvar hos chefer i insatserna, utarbetande av en policy för stöd till offer (varav majoriteten är kvinnor och flickor) för övergrepp och tydliga tillägg till de överenskomelser som FN sluter med de truppbidragande länderna.

- Sverige ska verka för att utbildningar och utbildningsmaterial som utvecklas och tillhandahålls av FN ska inkludera frågor som rör kvinnors och flickors deltagande, säkerhet och utsatthet. Detta är särskilt viktigt när det gäller högre befattningshavare. Kompetens inom dessa områden bör också återspeglas i kravprofiler för tjänster i internationella insatser.
- Som stor givare till FN-systemet, inklusive sekretariatet, fonder och program som verkar inom området fred, säkerhet och humanitära insatser, bl.a. DPKO, OCHA, UNDP (inklusive BCPR), UNIFEM, UNHCR och UNAIDS, ska Sverige verka för att dessa organ uppmärksammar och genomför 1325 i den egna verksamheten, när så är relevant. Frågor som rör stöd till och konsultationer med kvinnor och kvinnoorganisationer i fält är prioriterade.
- Sverige ska verka för ett mer systematiskt utbyte av kunskaper, erfarenheter och information mellan internationella aktörer. Resolution 1325 bör bli en av de frågor som diskuteras vid de regelbundna möten som hålls mellan FN och regionala organisationer.
- Sverige ska i relevanta fora motverka straffriheten för övergrepp mot kvinnor och flickor, t.ex. i form av könsrelaterat våld.
- Sverige ska fortsätta att delta i den New York-baserade vängruppen för resolution 1325.

Handlingsplanens genomförande, uppföljning och utvärdering

Handlingsplanen för genomförande av resolution 1325 omfattar en treårsperiod (från år 2006 fram till och med 2008). Planen är samtidigt ett levande dokument som ska utvecklas för att möta nya behov i takt med att de identifieras samt för att ta tillvara på erfarenheter och lärdomar. Regelbunden uppföljning, inklusive i form av en halvtidsavstämning, ska ske. Myndigheterna ska uppdras att i sina årsredovisningar eller redovisningar i särskilda frågor återrapportera om insatser för att genomföra resolution 1325.

Prioriteringar mellan olika insatser görs löpande för att både ge utrymme för strategiska satsningar och ta tillvara de möjligheter som uppstår i internationella organisationer och sammanhang. Finansiering av genomförandet av planen sker inom ramen för befintliga anslag och medel samt reguljära budget- och andra styrningsprocesser.

Den interdepartementala 1325-arbetsgruppen ska samordna Regeringskansliets arbete för att genomföra handlingsplanen. Gruppen ska föra en diskussion om planens tillämpning och vidareutveckling. Varje berört departement ansvarar för det konkreta genomförandet inom den egna verksamheten liksom i de underlydande myndigheternas verksamhet. Regelbunden avrapportering ska göras till den uppdragsgivande statssekreterarkretsen samt i samband med möten i den föreslagna 1325-delegationen.